

Saksbehandler: Oddrun Lund

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
034/23	Formannskapet	27.03.2023

Regionalplan for grønn industri - Uttale til planforslaget

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Formannskapet i Karmøy kommune stiller seg bak prioriteringene som foreslås i Regionalplan for grønn industri. Planen har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som vil kunne bidra til det grønne skiftet og til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden.
2. Formannskapet i Karmøy har følgende innspill til planen
 - Kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet bør i større grad inngå
 - Planen bør inneholde oversikt over disponible arealer, krafttilgang og nærhet til transportinfrastruktur i de prioriterte områdene
 - Kommunenes ansvar for lokal næringsutvikling, samt Haugaland Vekst IKS og Haugaland næringspark AS sin koordinerende rolle bør omtales
 - Handlingsprogrammet bør inneholde en 4- årlig vurdering av måloppnåelse for arbeidsplassvekst og klimaomstilling. Samarbeid om å utvikle og byggemodne regionalt prioriterte sjønære industriareal bør også inngå
3. Formannskapet i Karmøy kommune støtter etablering av Rogaland Kraftforum, og foreslår at kommunene blir representert med to deltakere fra hver av de 5 regionene.

Formannskapet 27.03.2023:

Behandling:

Nilsen (AP) fremmet følgende fellesforslag på vegne av AP, KRF, SV og SP:

1. *Formannskapet i Karmøy kommune stiller seg i stor grad bak prioriteringene som foreslås i Regionalplan for grønn industri. Planen har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som vil kunne bidra til det grønne skiftet og til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden.*
2. *Formannskapet i Karmøy har følgende innspill til planen*
 - *Kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet bør i større grad inngå*
 - *Planen bør inneholde oversikt over disponible arealer, og mulige fremtidige arealer, krafttilgang og nærhet til transportinfrastruktur i de prioriterte områdene*

- *Kommunenes ansvar for lokal næringsutvikling, samt Haugaland Vekst IKS og Haugaland næringspark AS sin koordinerende rolle bør omtales*
- *Handlingsprogrammet bør inneholde en 4- årlig vurdering av måloppnåelse for arbeidsplassvekst og klimaomstilling. Samarbeid om å utvikle og byggemodne regionalt prioriterte sjønære industriareal og arealer til marine og maritime næringer bør også inngå.*
- *Planen må definere både Håvik og Gismarvik som kraftknutepunkter.*
- *Arealnøytralitet/erstatningsareal må gjelde for fylket samlet, og ikke være et parameter kun for den enkelte kommune.*

3. Formannskapet i Karmøy kommune støtter etablering av Rogaland Kraftforum, og foreslår at kommunene blir representert med to deltakere fra hver av de 5 regionene.

Votering:

Fellesforslag fremsatt av Nilsen (AP) ble enstemmig vedtatt.

FSK- 034/23 Vedtak:

1. Formannskapet i Karmøy kommune stiller seg i stor grad bak prioriteringene som foreslås i Regionalplan for grønn industri. Planen har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som vil kunne bidra til det grønne skiftet og til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden.

2. Formannskapet i Karmøy har følgende innspill til planen

- *Kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet bør i større grad inngå*
- *Planen bør inneholde oversikt over disponible arealer, og mulige fremtidige arealer, krafttilgang og nærhet til transportinfrastruktur i de prioriterte områdene*
- *Kommunenes ansvar for lokal næringsutvikling, samt Haugaland Vekst IKS og Haugaland næringspark AS sin koordinerende rolle bør omtales*
- *Handlingsprogrammet bør inneholde en 4- årlig vurdering av måloppnåelse for arbeidsplassvekst og klimaomstilling. Samarbeid om å utvikle og byggemodne regionalt prioriterte sjønære industriareal og arealer til marine og maritime næringer bør også inngå.*
- *Planen må definere både Håvik og Gismarvik som kraftknutepunkter.*
- *Arealnøytralitet/erstatningsareal må gjelde for fylket samlet, og ikke være et parameter kun for den enkelte kommune.*

3. Formannskapet i Karmøy kommune støtter etablering av Rogaland Kraftforum, og foreslår at kommunene blir representert med to deltakere fra hver av de 5 regionene.

Saksutredning

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet forslag til regionalplan for grønn industri. Formålet med planen er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, som bidrar til et naturnøytralt lavutslippssamfunn. Planen har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som vil kunne bidra til det grønne skiftet og til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden.

Høringen gjelder også mandat for Rogaland kraftforum, som skal etableres som en del av oppfølgingen av planen.

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet forslag til regionalplan for grønn industri (tidligere kalt regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet i Rogaland). Planforslaget ligger her:

<https://www.rogfk.no/politikk/horinger-og-offentlig-ettersyn/regionalplan-for-gronn-industri-planforslag-pa-horing.129735.aspx>

Formålet med planen er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, som bidrar til et naturnøytralt lavutslippssamfunn. Rogaland har et særlig behov for nye arbeidsplasser og omstilling av næringslivet som følge av en forventet nedgang i petroleumsvirksomheten.

Planforslaget beskriver fem områder det er særlig viktig å rette innsatsen mot for å realisere Rogaland sine ambisjoner innenfor grønn industri; - grønn industriutvikling, - klimaomstilling og livskraftig naturmiljø, - krafttilgang og energiutnyttelse, - gode lokaliseringsmuligheter og - relevant kompetanse. For hvert av de fem satsingsområdene er det utarbeidet mål og strategier, som skal være førende for videre planlegging i regionale og kommunale prosesser. Virkemidlene for nærings- areal- og kraftsystemutvikling er fordelt på ulike forvaltningsnivåer og sektorer. Regionalplanen bidrar til å samordne bruk av ulike virkemidler. Blant annet følges planen opp med å opprette et eget kraftforum.

Saks- og faktaopplysninger

Vedtak om høring ble gjort i fylkesutvalget 24.01.2023 (sak 11/2023). Høringsfristen er satt til 31.mars 2023. Målet er at regionalplan for grønn virksomhet skal være endelig vedtatt for sommeren 2023. KU og ROS er vedlegg til selve plandokumentet. Mandat for Kraftforum Rogaland med forslag til organisering er også sendt ut på høring sammen med planforslaget.

Karmøy kommune har mottatt høringsforslag til Regionalplan for grønn industri. Kommunene på Haugalandet har koordinert sine uttalelser til planforslaget, som legges frem for formannskapet i den enkelte kommune.

Vurdering

Planen er utarbeidet med bakgrunn i et solid kunnskapsgrunnlag, og en bred medvirkningsprosess. Høringsinnspill til planprogrammet fra Haugalandskommunene er i all hovedsak imøtekommet. Planen legger til grunn en prioritering av FNs bærekraftsmål og tar sikte på å finne fram til strategier og plangrep som bidrar til en bærekraftig og balansert utvikling. Satsing på blant annet havvind vil føre til at mye av framtidig industriutvikling vil skje i tilknytning til sjø, ved havn og på sjø.

Planen lagt på høring har fått et mye sterkere fokus på å ta vare på natur og miljø, og et nytt plannavn som tydeligere signaliserer dette. Regionalplan for grønn industri har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som gjør at Rogaland vil kunne bidra aktivt i regjeringens ambisjoner for det grønne skiftet, og bidra til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden. Bærekraftsmål nr 14 – Livet under vann, bør være med som et av de prioriterte bærekraftsmålene i planen.

Kommentarer til innsatsområder og strategier

Grønn industriutvikling

Grønn industri utvikler teknologier, produkter, tjenester og innsatsfaktorer som legger til rette for at andre sektorer kan bli mer bærekraftige. Rogaland har lange tradisjoner innenfor kraftforedlende industri, maritim industri og mineralutvinning, - næringer som i stor grad kan bidra til det grønne skiftet.

Karmøy kommune er glad for at regionalplanen tar opp i seg hvilke muligheter havvind i sørlige Nordsjø og Utsira Nord vil kunne gi. Utvikling av havvind vil innebære innovasjon og utvikling av industriell infrastruktur, fartøy og maritime operasjoner som vil kunne bidra til å befeste Rogaland som Europas ledende region innen energi og maritim virksomhet, ifølge planen.

Det er en stor forventning i fylket om lokale synergier som følge av havvindutbyggingen. Her tror kommunedirektøren at regionalplanen og oppfølging av denne vil spille en viktig rolle, sammen med tildelingskriteriene for konsesjon til Utsira Nord og Sørlige Nordsjø. En av de fem høringsforslagene til kvalitative tildelingskriterier for konsesjonssøknad er nettopp *Positive lokale ringvirkninger*.

Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for planarbeidet kunne med fordel vært kort oppsummert i plandokumentet. Beskrivelse av historisk utvikling, hvor vi står, og konkretisering av mål for verdiskaping og arbeidsplassutvikling, er viktig for at planen skal kunne benyttes som grunnlag for å kunne gjøre mest mulig objektive interesseavveininger, særlig opp mot natur og miljø.

Det kan også være nyttig å ha fokus på hvordan investorer leser og bruker planen, og hvilken informasjon bransjen trenger for å vurdere etablering i Rogaland. Hva er deres behov og suksesskriterier, hva vil etablering av ulike typer virksomhet bety for arbeidsplassveksten. (Jfr tabell 3-2 i rapporten fra Oslo economics).

Klimaomstilling og livskraftig naturmiljø

Målet om klimanøytralitet sammen med bærekraftig og sirkulær økonomisk utvikling ligger til grunn for begrepet «grønn industri». Kommunedirektøren synes det er positivt at planen nå har fått et enda tydeligere fokus på miljø og naturhensyn enn sist ved høring av planprogrammet. Planen legger til rette for sirkulære løsninger og industriell symbiose, har krav om gjenbruk og transformasjon av arealer, samt balanse i naturregnskapet. Kartlegging av natur og økosystemer, samt jordbruksarealer er derfor en viktig oppfølging av planen, sammen med arealregnskap.

Krafttilgang og energiutnyttelse

Regionens største utfordring frem mot 2030 er krafttilgang og høyt prisnivå. I Rogaland produseres strømmen i hovedsak i indre deler av fylket, mens aktiviteten og kraftbehovet er størst i de ytre delene. Muligheter for å øke produksjonen av kraft i vårt nære havområde, og tilføring av fornybar kraft gjennom ilandføring i Rogaland bør utnyttes, ifølge planen. Dersom ilandføringskabel fra Utsira Nord kobles til sentralnettet via transformatorstasjonene på Håvik/Gismarvik vil det styrke potensialet for etablering av kraftkrevende virksomheter på Haugalandet og ellers i fylket.

Strategi for et nasjonalt plansystem for å ivareta samordning av areal-, kraft- og transportplanlegging og etablering av Kraftforum for Rogaland kan spille en viktig rolle. Støtteordninger for energiøkonomisering og redusert forbruk i næringen, i stedet for dagens strømstøtteordninger, vil ha stor betydning for det totale kapasitetsbehovet.

Gode lokaliseringmuligheter

Ny grønn industri har ofte behov for store arealer og mye kraft. Store næringsarealer i tilknytning til energiknutepunkt, sjønære arealer med havn og områder for mineralutvinning står derfor sentralt i planen. Arealbehovet begrenses ved gjenbruk av allerede brukte arealer og ved å peke ut prioriterte arealer som er egnet for denne type virksomhet.

Planarbeidet har tydelig vist at det allerede er avsatt nok arealer til grønn industri i Rogaland. Det viktige er å klargjøre og byggemodne de prioriterte arealene. At vi har nok næringsarealer er en viktig erkjennelse også for kommunene i regionen. Kommunedirektøren vurderer det som fornuftig at næringsarealene rundt regionale energiknutepunkt forbeholdes kraftforedlende industri. Øvrige næringsområder benyttes som før. At planen også peker ut viktige havner og sjønære arealer er en styrke, særlig med tanke på havvindsatsningen og videreutvikling av maritim næring.

Relevant kompetanse

Rogaland besitter høy teknisk kompetanse på fagarbeider- og ingeniørnivå som i stor grad er sysselsatt i petroleumsvirksomheten i dag og i de nærmeste årene. Mye av denne kompetansen er relevant for prioriterte virksomheter i det grønne skiftet, mens andre virksomheter trenger tilført ny kompetanse. Det å stimulere til kompetanseoverføring og styrke samarbeidet mellom næringslivet og de ulike utdanningsinstitusjonene er viktige strategier. Å stimulere til økt bo- og arbeidsattraktivitet er også viktig for å få tilført arbeidskraft og kompetanse utenfra.

Kommentarer til samordnet plangrep

Regionalplanen påpeker at videreutvikling av kraftnettet i større grad må ses i sammenheng med utvikling av næringsarealer og transportinfrastruktur, slik at areal- og kraftkrevende virksomheter lokaliseres på arealer som er egnet for en slik utvikling. Samtidig må nettselskapene involveres tidlig i arbeidet med overordna areal-, klima- og miljøplaner i fylket og i kommunene.

Det hadde vært nyttig å ha en oversikt over disponible arealer, krafttilgang og nærhet til transportinfrastruktur i de prioriterte områdene, slik at bransjen finner nødvendig informasjon for å vurdere hvilke lokasjoner som vil dekke deres behov.

Kommunedirektøren synes det er et bra grep å gjennomgå den regionalt prioriterte arealporteføljen hvert 4. år, for å følge opp og tilpasse seg evt. endringer i utviklingen. En 4- årlig vurdering av måloppnåelse for arbeidsplassvekst og klimaomstilling kunne også vært nyttig. Så er det viktig at kommunene tar ansvar for å følge opp med en gjennomgang av egne næringsområder i kommuneplanene. Bruk av hensynssone og bestemmelser i kommuneplanens arealdel for å sikre sirkulære løsninger internt i områdene kan være nyttige plangrep som det bør jobbes videre med.

Regionalt prioriterte næringsarealer har hovedfokus på tre kategorier; - større industriarealer i influensområdet til energiknutepunkt, - sjønære industriarealer og - mineralressurser. Planen identifiserer åtte regionalt prioriterte energiknutepunkt med influensområde, og sjønære næringsarealer. De prioriterte områdene har ulik status, ulike muligheter og utfordringer. De sjønære arealene har en sentral rolle i det grønne skiftet i Rogaland. Det kan være produksjon av ammoniakk, hydrogen til skipsfart, og sjørelatert infrastruktur. Utvikling av maritime næringer inn mot havvind vil ha behov for produksjonsområder og havner for utskipping.

Haugalandet har flere regionalt prioriterte industriområder til sjø (figur 8). Det interkommunale samarbeidet om utvikling av Haugaland næringspark i Gismarvik viser at Haugalandet har tatt riktige grep allerede. Kommunedirektøren foreslår å legge til Austre Bokn som et regionalt prioritert industriområde til sjø. Havneområdet er viktig i et regionalt perspektiv for å utvikle

Karmsund havneområde til en internasjonal havn innen havvind-segmentet. Ifølge WindEurope har Europa i dag 14 havner som er godkjent for havvind (i følge standarden til turbin leverandørene). Deres estimat fra 2021 viser behov for minst 45 havner i Europa i 2030.

Strategiene for å sikre utbygging av riktige areal er konkrete og tydelige, men det kan virke som om det i punkt 7.2.1.2 og punkt 7.5.2.2 legges opp til en ny konsekvensutredningsprosess for å vurdere eksisterende næringsareal i kommuneplanen. I de tilfeller der det er behov for endring eller utvidelse av næringsområdene i kommuneplanen vil det være et krav, men i utgangspunktet må det være opp til kommunene som planmyndighet å vurdere behovet for ny KU. Det bør gjerne presiseres at virksomheter som ikke har et større areal- og/eller kraftbehov, må ha en komplementær tilknytning eller forsterke den industrielle symbiosen til de strategiske næringsklyngene som har areal- og/eller kraftbehov, for å kunne etableres i influensområdene.

Kartet som viser strategisk viktige linjer i transmisjonsnett (figur 6) bør også inkludere Utsira øy med trafo, havvindfeltet Utsira Nord, og en eventuell ny forsterkingslinje til Håvik/ Gismarvik. Kartene i figur 8 og 9 bør også vise Utsira og Utsira Nord- feltet. Kartene i figur 6, 8 og 9 har ulike stedsnavn, som gjør det utfordrende å orientere seg dersom man ikke er lokalkjent. Det er vanskelig å lese kartene i figur 8 og 9, som til dels viser det samme, men har ulike benevelser som ikke er nærmere forklart. Viser figur 8 de regionalt prioriterte industriområdene tydelig nok? Er (ikke prioriterte) energiknutepunkt relevante i denne sammenhengen? Viser figuren de regionalt prioriterte havneområdene tydelig nok? Mineralressurser er ikke vist i kart.

Transport og mobilitet

Transport og mobilitet for areal- og kraftkrevende virksomheter forholder seg til føringer i de regionale areal- og transportplanene, ABC- prinsippet (rett virksomhet på rett sted) følges opp. Mobilitetsløsninger for større industrimiljø med mange ansatte utenfor byer og tettsteder kan forekomme unntaksvis og må løses særskilt. Dette er en bra presisering.

KU og ROS

Noen typer areal- og kraftkrevende virksomhet vil kunne karakteriseres som storulykkevirksomheter. Planen inneholder også samfunnskritiske funksjoner som energiforsyningsanlegg og infrastruktur som veger og havner. KU og ROS- analysen vedlagt planen er gjennomført på overordnet nivå, med bakgrunn i planavklarte områder i kommuneplanene. Kunnskapsgrunnlaget kan være ulikt, avhengig av alder på planen. Det er gjort en vurdering av hvert enkelt energiknutepunkt med tilhørende næringsareal, samt en samlet vurdering for sjønære arealer. Gismarvik/ Håvik er definert som ett energiknutepunkt, og er vurdert samlet.

Kommentarer til gjennomføring

Gjennomføring av planen krever samarbeid mellom ulike forvaltningsnivåer og ulike aktører. Etablering av Rogaland kraftforum er ett eksempel på dette, etablering av samarbeidsarenaer tilknyttet de regionalt prioriterte energiknutepunktene et annet.

Karmøy kommune er glad for at Rogaland fylkeskommune sin nye satsing Invest in Rogaland (tidligere Invest in the Greater Stavanger Region) vil fungere som en felles markedsførings- og mottaksapparat for hele fylket, der både kommunene, næringsorganisasjoner og næringslivet på Haugalandet blir en aktiv part sammen med aktører og organisasjoner i Sør- fylket og Ryfylke. I tabell på side 71 bør det gå fram at kommunene har lokal næringsutvikling som ansvarsområde. I figur 10 mangler det aktører med ansvar for mottaks- og salgsapparat i nordfylket. New Kaupang AS er nevnt som viktig vertskapsaktør og koordineringsledd. New Kaupang eies av Rogaland fylkeskommune, Ryfylke IKS og 10 kommuner (Sauda, Suldal, Hjelmeland, Strand, Sandnes,

Stavanger, Time, Bjerkreim, Eigersund og Sokndal). Dette er et forum som Haugalandskommunene ikke er en del av. Haugaland Vekst IKS er en godt etablert samarbeidsarena, der Rogaland fylkeskommune, kommunene på Haugalandet (Haugesund, Tysvær, Vindafjord, Bokn, Utsira og Karmøy) og næringslivet er representert. Både Haugaland Vekst IKS og Haugaland næringspark AS, som allerede er etablert på Gismarvik, bør også omtales i planen. Det bør ses på om det også er flere lokale aktører som bør nevnes.

Det er særlig begrenset tilgang på sjønære industriareal og havner for å møte behovet i fremtiden. Samarbeid om å utvikle og byggemodne regionalt prioriterte sjønære industriareal bør inn i handlingsprogrammet (jfr. punkt 7.5.2.kulepunkt IV).

Kommentarer til mandat for Rogaland kraftforum

Ansvar og myndighet innenfor arealforvaltning- og kraftsystemutviklingen er fordelt på ulike forvaltningsnivåer og sektorer, og er regulert av to ulike lovverk, - Plan- og bygningsloven og Energiloven. «Rogaland kraftforum» er forslått for å imøtekomme behov for samhandling og dialog for å tilrettelegge for grønn industriutvikling. «Rogaland kraftforum» vil få en koordinerende og rådgivende rolle overfor de ulike etablerte forvaltningsorganene. Det foreslås at forumet har deltakere fra NVE, Statnett, Statsforvalteren, fylkeskommunen, kommuner og nettselskaper med ansvar for regionalnettet. Kommunene foreslås representert med fem deltaker fra regionene Ryfylke, Haugalandet, Dalane og Nord- Jæren og Jæren.

Kommunedirektøren ser nytten i oppretting av Rogaland kraftforum og mandat for arbeidet. Under organisering foreslår kommunedirektøren at kommunene får to representanter fra hver av de 5 regionene, for å sikre kontinuitet.

Kommunedirektørens konklusjon

Regionalplan for grønn industri har en bred tilnærming og en samlet virkemiddelbruk som gjør at Rogaland vil kunne bidra aktivt i regjeringens ambisjoner for det grønne skiftet, og bidra til at Rogaland blir en vekstkraftig region, også i fremtiden.

Kommunedirektøren anbefaler at Formannskapet stiller seg bak prioriteringene som foreslås i Regionalplan for grønn industri, med noen tilføyelser:

- Kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet bør i større grad inngå i planen
- Oversikt over disponible arealer, krafttilgang og nærhet til transportinfrastruktur i de prioriterte områdene bør inngå, slik at bransjen finner nødvendig informasjon for å vurdere hvilke lokasjoner som vil dekke deres behov.
- kommunenes ansvar for lokal næringsutvikling bør omtales; jfr tabell s 71
- Haugaland Vekst IKS og Haugaland næringspark AS bør omtales i figur 10
- Handlingsprogrammet bør inneholde en 4- årig vurdering av måloppnåelse for arbeidsplassvekst og klimaomstilling
- Samarbeid om å utvikle og byggemodne regionalt prioriterte sjønære industriareal bør inngå i handlingsprogrammet (jfr. punkt 7.5.2.kulepunkt IV).

Kommunedirektøren anbefaler at Formannskapet støtter etablering av Rogaland Kraftforum, men kommunene bør være representert med to deltakere fra hver av de 5 regionene.